

ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ-1-ΝΗΛΣΕΝ & ΣΙΜΠΕΛΙΟΥΣ.
Critic's Point

ΕΚ ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΑΔΗΜΟΣΙΕΥΤΟ ΤΟΥ 2015!

Είχα αρχίσει να συντάσσω την κριτική για την **έφτεινή** (Παρ. 21 Ὀκτ. 2016) εμφάνιση ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ΚΟΑ τοῦ λαμπροῦ Ἑσθονοῦ ἀρχιμουσικοῦ **Μίχαελ Κύτσον**, ὅταν περίτρομος ἀντελήφθην ὅτι ἡ κριτική για τὴν **περυσινή** του (Παρ. 6 Νοε. 2016), καίτοι ὡς ἔγγραφο ἦταν ἄψογα ἀρχειοθετημένο στὸν ὑπολογιστή μου, ἐν τούτοις, δική μου ὑπαιτιότητα, **δὲν εἶχεν ἀναρτηθεῖ ποτὲ στὸ Critics Point!** Καὶ ἐτοιμαζόμουν νὰ τὰ βάλω μὲ τὸν κ. Τίτο Γουβέλη, γιὰ τὴ μὴ συμμόρφωσή του μὲ ὅσα στὸ κείμενο ποὺ ἀκολουθεῖ ἐπιμόνως τοῦ συνιστῶ τοῦλάχιστον γιὰ τὴν παράθεση σὲ λατινικὴ γραφὴ τῶν ξένων ὀνομάτων, μετακαλουμένων σολίστ καὶ ἀρχιμουσικῶν. Πῶς ὅμως νὰ συμμορφωθεῖ ὁ δυστυχῆς μὲ κείμενο...ἀδημοσίευτο (μὴ ἀναρτημένο, ἔστω, ἀφοῦ πρόκειται περὶ Διαδικτύου); Ζητώντας ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀναφερομένους συγγνώμη, σπεύδω νὰ ἐπανορθώσω τὰ ἀνεπανόρθωτα, φοβοῦμαι. Πάντως, ἀγαπητοὶ ἐπισκέπτες τοῦ **Critics Point**, ἀφοῦ διαβάσετε τὴν περυσινὴ κριτικὴ, συνεχίστε μὲ τὴν ἀνάγνωση τῆς φετεινῆς...

Ἡ Κ.Ο.Α. ποὺ ὀνειρευόμαστε: ἰδεῶδες
πρόγραμμα ἀπὸ ἔξοχον Ἑσθονὸ ἀρχιμουσικό!

?/2015.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΘΕΡΜΟΤΑΤΗ ΙΚΕΣΙΑ πρὸς τὸν πιανίστα κ. Τίτο Γουβέλη, ἄριστο συντάκτη κειμένων στὰ προγράμματα τῆς ΚΟΑ ποὺ, εὐτυχῶς, ξαναεμφανίσθηκαν, ἐνῶ μᾶς εἶχαν παραπληροφορήσει ὅτι καταργήθηκαν: πλάϊ στὴν ἐξελληνισμένη γραφὴ τοῦ ὀνοματεπωνύμου κάθε μετακαλούμενου ξένου-ης σολίστ ἢ ἀρχιμουσικοῦ νὰ παραθέτει τὴν γραφὴ τους στὸ

διεθνῶς καθιερωμένο λατινικό ἀλφάβητο. Μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο, ἐπειδὴ ἀναζητοῦμε γι' αὐτοὺς πληροφορίες στὸ Διαδίκτυο, πού φυσικὰ δὲ χωροῦν στὰ προγράμματα. Τὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο, τὸ βροντοφωνάζουμε ἐδῶ καὶ μισὸν αἰῶνα, εἶναι ἀνεπαρκέστατο γιὰ τὴ μεταγραφή ξένων ὀνομάτων: λ.χ ὁ Μπάχ, μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ, Mrpach, Mbach ἢ...Bach! Πόσα «ἄχ» καὶ...«βάχ» δὲν φωνάξαμε ὥσπου νὰ διαπιστώσουμε ὅτι ὁ ὑπέροχος Ἑσθονὸς ἀρχιμουσικὸς **Μήκελ Κῦτσον**, ὅπως ὀρθότατα μὲ τὰ μέσα πού διέθετε, τὸν μετέγραψε ὁ κ. Γουβέλης, γράφεται **Mihkel Kütson**, ἀσχέτως ἂν ἐγὼ θὰ τὸν μετέγραφα **Μίχκελ**, ἐπίσης ἀνακριβῶς ἀφοῦ στὴν ἑλληνικὴ, ἀποδίδονται ὁμοίως τὸ οὐρανισκόφωνο καὶ τὸ ἐκπνεόμενο «χί». Γυρεύω φύλλους στ' ἄχαρα θὰ πεῖτε, στοὺς καιροὺς ὅπου ζοῦμε. Δὲν θὰ ἐπικαλεσθῶ τὸ ὅτι καὶ ἐμένα ἔχουν πλήξει βαρύτατα, ἀλλὰ θὰ ὑπενθυμίσω ξανά ὅτι ὁ καθ' Ἡρόδοτον Ξέρξης, προφερόταν μηδιστὶ Hshayarsha! Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ἡμῶν προγόνους κληρονομήσαμε μόνον τὰ στραβά τους, ὄχι τὰ κλέη τους!

Λοιπὸν ὁ Mihkel Kütson (γ. Ταλίν, Ἑσθονία, 11.9.1971) πού ἔκλεψε τὴν καρδιά μας, μεταξύ Σεπτ. 2010 καὶ σήμερα ἔχει διευθύνει συνολικά 36 ὅπερες! Τίς ἀπαριθμοῦμε μήπως δοῦν φῶς οἱ γνωστοὶ σκοταδιστὲς πού, μεταξύ ἄλλων, συστηματικὰ ἀποξενώνουν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ διεθνεῖς μουσικὲς κοσμογονίες: 1) ΒΕΡΝΤΙ: *Ναμποῦκο, Ριγολέττος, Τροβατόρε, Στιφφέλιο, Χορὸς μεταμφιεσμένων* 2. ΝΤΟΝΙΤΖΕΤΤΙ: *Τὸ ἐλιξήριο τοῦ ἔρωτα, Μαρία Στιούαρτ*. 3. ΜΟΤΣΑΡΤ: *Γάμοι τοῦ Φίγκαρο, Ντόν Τζ(ι)οβάννι*. 4. ΠΟΥΤΣΙΝΙ: *Μπαττερφλάϋ, Οἱ νυχτοπερπατοῦσες [Le villi, ἡ πρώτη του ὄπερα], Ἀδελφὴ Ἀγγελικὴ [Suor Angelica, μονόπρακτο]*. 5. ΧΟΥΜΠΕΡΤΙΝΚ: *Χάνσελ καὶ Γκρέτελ*. 6. ΒΕΜΠΕΡ: *Ἐλεύθερος Σκοπευτής*. 7. ΤΟΜΑ: *Μινιόν*. 8. ΛΕΧΑΡ: *Ὁ Τσάρεβιτς*. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ: *Μαζέππα*. 9. ΒΑΓΚΝΕΡ: *Ριέντσι*. 10. ΠΡΟΚΟΦΙΕΦ: *Ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ τρία πορτοκάλια*. 11. ΜΑΣΣΕΝΕ: *Μανόν*. 12. ΡΙΧΑΡΝΤ ΣΤΡΑΟΥΣ: *Ὁ ἵππότης μὲ τὸ ρόδο*. 13. ΜΠΙΡΙΤΤΕΝ: *Πῆτερ Γκράιμς*. 14. ΕΡΝΣΤ ΚΡΖΕΝΕΚ [Křenek *Τὸ μυστικὸ βασίλειο, μονόπρακτο*. Ἀπὸ τίς 36, 8 διηύθυνε ἢ διευθύνει στὴν Ὁπερα τῆς Δράδης 6 στὴν ἐσθονικὴ πολὴ Tartu (δὲν ἔχει, βλέπετε ὅσοι ἀνοιχτομάτηδες, ὄπερα μόνον ἢ πρωτεύουσα, Ταλίν τῆς μικρούλας Ἑσθονίας) ἐνῶ πολλὰ στὴν Ὁπερα τῶν προφανῶς γειτονικῶν γερμανικῶν πόλεων Krefeld καὶ Mönchengladbach (Ρηνοβεστφαλία), τῆς ὁποίας ἀπὸ τὸ 2012 εἶναι γενικὸς μουσικὸς διευθυντὴς (γερμ. Generalmusikdirektor).

Ἐπιπέδου γιά μᾶς τούς παλαιότερους ἐνός Λάσλο Σομόγκυ, ἐνός Ἔντουαρντ βάν Ρεμόρτελ, καί ἐνός Τζάνσουγκ Καχίτζε, ὁ Κύτσον διαθέτει τέλεια κινησεολογία, δίχως τίποτε περιττό: δὲν ἐπιδιώκει νὰ θαμπώσει τὸν ἀκροατὴ ἀλλὰ νὰ καθηλώσει τὴν προσοχὴ καὶ τὴν ψυχὴ τῶν μουσικῶν στὸ ἔργο πού ἐρμηνεύει. Λίγες φορές τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουμε ἀκούσει τὴν Κ.Ο.Α. μὲ τόσο εὐροη πολυφωνικὴ καθαρότητα, νὰ περνᾷ φυσικότατα ἀπὸ κορυφώματα σὲ ἀντικορυφώματα, διατηρώντας ἀδιάσπαστη τὴ νοηματικὴ ἀλληλουχία καὶ συνοχὴ καὶ κόνοντας τὸν ἀκροατὴ νὰ περιμένει τὴν ἐπόμενη νότα, μὲ ὅση ἀδημονία διαβάζει συναρπαστικὸ θρίλλερ. Αὐτὸ καὶ στὰ τρία ἔργα ἰδεώδους προγράμματος ἀντιπροσωπεύοντος ὅ,τι ἀκριβῶς ζητοῦμε ἀπὸ τὴν Κ.Ο.Α.: ἓνα ἔργο κλασσικὸ, κατακυρωμένο ἢ ὄχι, ἀπὸ τὴ χρονίως καταδιωκόμενη ἱστορικὴν Ἔντεχνη Ἑλληνικὴ Μουσικὴ (ΕΕΜ), ἓνα παρ' ἡμῶν ἄγνωστο νεότερο καὶ ἓνα σπανίως ἀκουόμενο ξένο κλασσικὸ. Ἦταν ἡ δευτέρη ἐφετεινὴ συναυλία τῆς Κ.Ο.Α. (στὴν πρώτη λείπαμε σὲ διακοπές) μὲ ἑλληνικὸ ἔργο. Ἄμποτε τὰ 80% τοῦλάχιστον τῶν ἐτησίων ἐμφανίσεων τῆς νὰ περιλαμβάνουν ἀπὸ ἓνα: ἐπὶ ἓνα τέταρτο αἰῶνος, ἡ ΕΕΜ καταδιώχθη ἀμείλικτα ἀπὸ τοὺς θύραθεν ταγούς (πασίγνωστα, φεῦ, ὀνόματα) τῆς μουσικῆς μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ, ANTIOXOS (1903-1982): *Εἰσαγωγή* σὲ ἓνα *δρᾶμα* (1937): Ἡ πρώτη ἐπαφὴ μας μὲ τὸν Κύτσον, πού διήθυνε τὸ ἔργο μὲ ρυθμικὸ σφρῖγος καὶ ἀπαράμιλλη ἀντιστικτικὴ καθαρὴ στή ροὴ του (ὁ Εὐαγγελάτος ὑπῆρξε μέγας δεξιότηχης τῆς ἀντιστίξεως) ἀνέδειξε καὶ τὸ ἔργο, πού ἄφησε ἐντύπωση διθεματικῆς φόρμας σονάτας, σὰν μεγάλη σελίδα ΕΕΜ καὶ τὸ συνθέτη, πού παραγκώνισε ὁ ἀρριβισμὸς τοῦ Καλομοίρη, ὡς χρέζοντα ἀμέσου ἀποκαταστάσεως. Καὶ φυσικά, ὅπως ὅλη ἡ ΕΕΜ, καλλίτερης γνωριμίας. Ἦ μήπως πρωτίστως... γνωριμίας, ἐκεῖ ὅ,που ὁδηγήθηκε;

ΝΗΛΣΕΝ, ΚΑΡΑ [Nielsen, Karl, 1865-1931]: *Κοντσέρτο γιά κλαρινέτο καὶ ὀρχήστρα*, ἔργο 57 (1928· α' ἐκτ. Κοπεγχάγη, 11.10.1928), «σὲ ἓνα ἐνιαῖο μέρος (...) μὲ «ἐπὶ μέρους ἐνόητες που παραπέμπουν στὰ διαφορετικὰ μέρη ἐνός παραδοσιακοῦ κοντσέρτου» (Τίτος Γουβέλης, στὸ πρόγραμμα). Γραμμένο γιά μικρὴ ὀρχήστρα, εἶναι ἀέναο κρᾶμα εὐφώνου καὶ διάφωνου, δολιχοδρομία μεταξὺ τονικότητος, χρωματικότητος καὶ ἀτονικότητος, μὲ προσπάθεια, γιά μιὰν συνθετικὴ εὐρηματικὴ τόσον ἀκατάπαυστη ὥστε νὰ...σὲ ἀφήνει παγερὰ ἀδιάφορο. Ἀντίθετα μὲ τίς ἀριστουργηματικὲς 6 *Συμφωνίες* του, τὸ *Κουϊντέτο*

πνευστῶν, τὴ σχετικὰ γνωστὴν εἰσαγωγὴ Ἡλῖος, γραμμμένη στὴν Ἀθήνα τὸ 1903 καὶ τίς δύο, ἄγνωστες ἐν Ἑλλάδι ὄπερές του. Ἄσφογη διεκπεραίωση τοῦ κοντσέρτου ἀπὸ τὸ δεξιότεχνη Σπύρου Μουρίκη, ἀλλὰ καὶ...4 μπίς πὺ ἐπαιξε χωρὶς νὰ τοῦ ζητηθοῦν, καὶ χωρὶς νὰ τὰ ἀναγγεῖλλει—μοναδικὴ ἀπρέπεια πρὸς τὸ κοινό, ὑποψηφία γιὰ τὸ Βιβλίον Γκίνες: α', τὸ σόλο κλαρινέτου L' abîme des oiseaux [ἢ Ἄβυσσος τῶν Πουλιῶν], ἀπὸ τὸ Κουαρτέτο γιὰ τὸ τέλος τοῦ χρόνου, γιὰ βιολί, τσέλο, κλαρινέτο καὶ πιάνο (1940-41) τοῦ Ὀλιβιέ Μεσσιάν [Olivier Messiaen, 1908-1992]. β': δὲν ἀναγνωρίσθηκε· γ' καὶ δ' φτηνιάρικες διασκευές τοῦ πασίγνωστου β' μέρους, Allegretto σὲ 6/8, ἀπὸ τὸ Καρναβάλι τῆς Βενετίας, ἔργο 18, γιὰ βιολί καὶ πιάνο τοῦ Heinrich Wilhelm Ernst (1812;-1865) καὶ τοῦ Πετάγματος τῆς Μέλισσας τοῦ Ρίμσκυ-Κόρσακωφ. Γιατί;

ΣΙΜΠΕΛΙΟΥΣ, ΓΙΑΝ [Sibelius, Jean, 1865-1937]: Συμφωνία ἀρ. 2, ἔργο 43 (1901, α' ἐκτ. 8.3.1902 ἀπὸ τὴ Φιλαρμονικὴ τοῦ Ἑλσίνκι ὑπὸ τὸ συνθέτη). I. Allegretto Ὅχι ἐπὶ ζημίᾳ ἀλλ' ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἔσαι ἄλλόκοτα μοναδικοῦ θεματικοῦ ὕλικου τοῦ ἔργου, «θραυσματικοῦ» σχεδὸν, πασίγνωστου ἀλλ' αἰωνίως φευγαλέου, ἀναδείχθηκε ἢ μεταμορφούμενη συνέχειά του μέσω τῆς καθαρότητος μιᾶς ἀδιαλείπτως ὑφερπούσης ρυθμικῆς πολυφωνίας ἐγχόρδων. II. Tempo Andante ma rubato: ἐδῶ ἀντιληφθήκαμε πόσο ἄνετο κυκλοφοροῦσε τὸ «αἷμα» μέσα στὸ ἐπιφανειακὰ περίπλοκο «κυκλοφοριακὸ» σύστημα τοῦ ἔργου: μεστόγηχα φαγκότα, ἠχητικὴ διαφοροποίηση τῆς ὀρχήστρας καθ' ὀμάδες, ἐκφραστικότα καὶ πλαστικότατα φορτισίσσιμι III. Vivacissimo – Lento e soave, θυελλῶδες σκέρτσο πὺ τὴ δραματικότητά του (ἐδῶ, σχεδὸν πύρινη), ἀνέδειξε ἢ ἀντίθεση (σόλο φλάουτου) μὲ τὸ ἥπιο, δις ἐπαναλαμβανόμενον Τρίο. IV, Finale: Allegro moderato. Ἐδῶ θαυμάσαμε τὴν ἰκανότητα τοῦ Κύτσον νὰ ἱεραρχεῖ τί πρέπει νὰ προβληθεῖ περισσότερο, νὰ βγάξει στὴν ἐπιφάνεια τὰ μυστικὰ αὐτῆς τῆς τρομερῆς ἀντιστιξέως, νὰ ἐξιοποιεῖ τίς δευτερεύουσες φωνές. Συμπέρασμα: μιὰ ὑπέροχη βραδιά!

Φέτος γιορτάσθηκεν παγκόσμια τὰ 150 χρόνια ἀπὸ τίς γεννήσεις ἀμφοτέρων τῶν Ἑπεροειῶν. Ἐν Ἑλλαδιστὰν ἔργα τους ἀκούστηκαν μόνον στὴν Κ.Ο.Α., Δίχως κὰν μιὰν ἀναφορὰ τοῦ προγράμματος στὶς ἐπετεῖους... (Αἴθουσα ΧΔΛ, Παρασκευή, 6.11.2015).